

ՆՈՐ ԴԱՐ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Գ/Ն 20 Փարա

Ը ՏԱՐԻ 44 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎԷԼ

ՇՍՐԱԹ 44 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1876

Ն. Տ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 23 ԹԻԻ 1922

ՎԱՆ

Հետևեալ հեռագիրը կար-
նայ կուսակալին կողմէն ուղ-
եւալ է առ Մեծ Եպարզոս:

Քեանուանի էվվելին պիտի-
նի կիճէսի վան չարչուսընտա
պիր թիւքեանտէն քաղայէն ա-
թէշ զուհուրի իլէ՝ իթիթալին-
աէքի թիւքեանտա կազ վէ
պարութ կիպի մարիքէ միւս-
թեատ օլան շէյլէր մէվնուտ
վէ ալեաթը իթիթայիէ միւս-
քուտ օլմասընա մէպիէ էթրա-
փէ իրայէթլէ վէ պիր խայլի
թիւքեան էշեաթը իլէ միւսթէ-
րէք օլմուշ շու սըրատա ասա-
քիր վէ Եէրլուտէն պազը թիւ-
քեանտար ալըլայ՝ էշեա կէօ-
թիւրի լոթիլի մահալինտէն իս-
պար վէ խոտա օլունմասը իւ-
ղէրինէ քէյֆիլէթ տէրհալ վան
միւթէսարըֆլըղնտան սօրու-
մուշ իտի: Ալընան շէնտ գըթա
թէլէկրաֆինամէլէրտէ՝ հարիքը
մէզքիւր քաղայէն նա կէհանի
օլտուղու կիպի՝ ալըլայ կէօ-
թիւրիլոթիլի իտտաա օլունան
էշեատէն խայլիճէսի թէշքիւ օ-
լունան դօմիսիօն մարիֆէթի ի-
լէ իոլամ վէ խրիթիան խանէ-
լէրինտէն զաշիլէ չըգարըլա-
րազ պիր թարաֆտան տա թա-
հարրիւթ վէ հիւքիւմէթէ
միւթէրէթիպ վէղայիֆ վէ
իքտամամ իճրա օլունմագտա,
վէ մահալը հարիք ահհապը
թարաֆլարընտան մէֆր իլէ
նուղուտ վէ պազէն տալի էշ-
եա չըգարըլմագտա օլտուղու
պիլոթիլիլի տիր: Եպարզը
միւճիպէսի հարիքին թէսգի-
գաթը քեամիլէն պիլիճրա զա-
եաթը վազաանըն տալի մարի-
ֆէթը հիւքիւմէթլէ մէյտանէ

չըգարըլմագտա վէոպիլը սէրիլէ-
սինին պիլ իթիթհար սայէյի
հարիքթը միւլիւքեանտէ է-
հայինին իթիթալը բահաթը
իճապը վէճհլէ թէքրար միւ-
թէսարըֆլըղ մէզքիւր իլէ վան
գօմանտանլըղնա եաղըլմը վէ
ալընաճադ ճէվապ նէթիճէսի-
նին տալի պատէղին թաֆիլէն
պիլոթիլիլէճէկի մահարուղ տըր:

Յի 4 քեանուանի էվվէլ սէնէ
92 թարիլիլէ իլէ վան միւթէ-
սարըֆլըղը իլէ գօմանտանլըղը
թարաֆընտան մէվրուտ թէլէ-
կրաֆինամէլին սուրէթի տըր:

Յի 2 քեանուանի էվվէլ սէնէ
92 թարիլիլէ էմր թէլէկրաֆի-
լէրի ալընաթ: հարիք մատտէ-
սի նէ վէճհ իլէ զուհուր իլլէ-
սիլի վէ խրիթիանլարտա եի-
նէ պու Եօլտա իտտաաաա պու-
լունտուղլարը էվվէլէճէ արդ օ-
լունմուշ իտի: պու հարիլ- իպ-
թիւրի աթթար էնաթընտան
Սապանըն թիւքեանտէնտան
զուհուր իտէրէք պէքճիլէր
թարաֆընտան տուլուլտուղու
անտէ մէրդուճՍապանըն պալ-
շէլէրտէ պուլունմասը ճիճէթլէ
պէքճիլէր իլէ պիր գաշ տալմ
թօրլանտարազ մէզքիւր տիւք-
քեան ալըլայը կիպի իլէրու-
ոթնտէ կազ եաղ վէ պարութ
վէ սայիլէ պուլունտարազ պիր-
տէն պիլէ բարլայուպ տիկէր
տիւքքեանլարտա տա սիրայէթ-
լէ եանմաղտ պաշլամըշ: աթթի-
ֆաթը իլլին էլան պիր չարէ
պուլունմաթըղ վէ չաքէրլէրի
տէ 40 կիւնտէն պէրու էսիր
ֆիլրաշ (հիւանդ) օլարադ Եան-
ղըն մահալինէ կիլիլէմէսիլի
վէ տէքեաքին ահհապընըն չ-
ղըտա պաղլէլէրտէ պուլունա-

րազ խապէր ալամաթըղլարը
վէ եանղըն մահալինէ կիլիլէ-
լէրտէ չալըրարազ, քիմիսի էշ-
եաթընը գուրթարմագ իլլին
տիւքքեանը անաթթար իլէ տ-
շարազ վէ քիմիսի տալի թաշ
վէ թիմուր վէ սայիլէ իլէ քիլիտ-
լէրինի գըրարազ էշեալարընը
չըգարտըղլարընը աաաքիր վէ
սայիլէ կէօրաթիլէրի անտէ, ա-
թէշտէն մալ գաշըրմագ էֆ-
քեարը իլէ պիրազ տիւքքեան-
լարըն քէքէնքէրլիլէ սէքէքէք
էշեա վէ նուղուտ կէօթիլիլիլ
իտէլէրտէ, օլունան միւթէլիլիլ
գօմիսիօն մարիֆէթի իլէ գօլ
գօլ մէմուրլար չըգարըլայ թա-
հարրիւթապ պաշլանտարազ ի-
քի իւշ կիւն զարֆընտա կէրէք
իոլամ վէ կէրէք խրիթիան
խանէլէրինտէն վէ պաղըտա
աաքէրտէն պիր խայլըճա էշեա
վէ սայիլէ զաշիլէ չըգարըլայ
տէր անպար իտիլմիլ:

վէ պիր թարաֆտան թա-
հարրի իթիթիլէրէք բէյտէր-
բէյ չըգարըլմագտա վէ պու իշ
իլլին միւթէատտիտ գօմիսիօն-
լար թէշքիլի իլէ հարիքլէտէ-
կեանըն խաաարաթը վէ թօքլա-
նըլան էշեանըն աահապընա վէ-
րիլմէք իւղրէ թալսիլի վէ
Եաղմաքէրանըն թէտղիլիլ իլէ
ճէղալարընըն թէրթիլիլ վէ պիր
եանտան տա թահարրի իտիլ-
մէք սուրէթլէրինէ պաղըլմագ-
տա օլտուղու վէ խրիթիանլա-
րըն էմիլիլէթիլիլէ Եօլնտա օ-
լան սէրտ ու պէյանը մահալ
պուրաճա պու միւլիլու հարիլ-
կէօրիլ լէմէմէսիլինտէն վէ պալ-
թիլմէն էմիլիլ վէ էշեալարընըն
եանուպ մահալ օլմասընտան նա-
շի չալըրուպ իլլի աղամ իթմէք
էֆքեարընա մէպին օլտուղուն:

տան սայէյի չահանէտէ Եօլլէ
էմիլիլէթիլիլէ հալլէրի օլմա-
յուպ, կէճէլէրի տէ վիճուհ վէ
խանէտանը մէմէքէթտէն պի-
րէր զաթ պուլունտուղլարը
հալտէ միւթէատտիտ տէվրիլէ
գարաղլարը կէղալիլէրէք
ասայիլի մաթլուպէնին խալէլ-
տէն վիղայէսիլինէ հէր սուրէթ-
լէ իգաամ վէ տիգաթ օլուն-
մագտա օլտըղընը արդ իտէրիլ:

Ազգ. Ժողովոյ ատենագրաւ-
թեան հետևեալ կարեոր թաղ-
րիլը կը հրատարակենք, որ հայ
հողագործաց Հայաստանի մէջ
հողատէր ըլլալու խնդրոյն վրայ
մատուցուած է Բ. Դրան, Ահա-
ւասիկ:

Օրմանեան մեծազօր տէրու-
թեան հովանոյն ներքե գըտ-
նուող Հայ ազգին մեծագոյն
մասն՝ ասիական թուրքաստանի
մէջ կը բնակի և մեծաւ մա-
սամբ հողագործութեամբ կը-
բաղի: Սակայն ասոնց բազում
աշխատութեամբ և ներու-
թեամբ մշակած և բեղմնաւո-
րած արտերը՝ Գուրգ պէյեր և
խալամաղաներ իրենց «ճագլըզ»
բրած և իւրացուցած են, որք
կը ջանան զրկել մեր ազգային
ներն իրենց բացարձակ իրա-
ւունքէն: Գիւղացի Ժողովրդեան
քրտամբք արտադրեալ բերքն՝
որ հազիւ ասոնց ընտանեաց
ապրուստին կը բաւէ, կը կի-
սեն և բռնի կը յալիչաւին:
Հողագործը՝ չը կրնալ տալ
ասոնց ուղածը՝ ամեն հարստա-
հարաթիւն կը կրէ, անտանե-
լի թշուառութեան կենթարկի
և անկարող կը դառնայ իւր օ-
րապահիկը ճարելու և արքունի
տուրքը վճարելու: հուսկ ու-

ընթացում կատարվել է ընտանիքը թուղուհի, արտաքին և Պոլիս կամ ուրիշ տեղեր տարվելու դեպքերի, և այնուհետև ներկայիս ու ապագայի բոլորովին վտանգել: Այս վիճակը պատճառ եղած է ահա որ Ստիոյ շատ մը բարեբեր հողերն անմշակ մնան և տեղումն գանձը մեծապէս վնասի:

Երբ թանգիմաթի հաստատութենէն առաջ Ստիոյ շատ մը նահանգները, գաւառներն ու գիւղերն անկանոն և ասպարէն կերպով կը կառավարուէին, խել մը փոքր պէյեր և ազաներ՝ իրենց զօրութեան և ազդեցութեան շնորհիւ՝ բարեբեր, այգիներն ու պարտէզներն իւրացնելով՝ «եռւրալուզ», «ծագալ» քրտած և աղքատ գիւղացիներն պարզապէս իրենց ստերուն համարած էին: Սակայն թանգիմաթի հաստատութեամբ ընդ այդ կարգի պէյերն ու ազաներն հնազանդութեան տակ առնուեցան. հողերն ու արտերը հողագործ գիւղացւոց յանձնելու համար յատուկ կանոններ և հրահանգներ հրատարակուեցան: Գիւղացիները բուսաւորաց ճիւղներէն և գերութեան կապերէն փրկելու արձակելու համար՝ բարեխնամ կառավարութիւնն ամեն ջանք ի գործ դրաւ. սակայն տեղական պաշտօնէից ոմանց անտարբերութեան և անհոգութեան պատճառաւ՝ դեռ ևս դադարած ու արգիլուած չէին այն միջամտութիւնը և բռնաբարութիւնը, որք Ստիոյ շատ տեղեր յիշեալ պէյերուն և ազաներուն կողմէ տեղի կունենան, Հայոց արտերուն ու հողերուն սեպհականութեան մասին: Հետեւապէս հողագործ ժողովուրդը՝ անոնց անխառն պահանջմանց և հարստահարութեանց ներքեւ ճնշեալ՝ փճանալու վիճակին մօտեցած է. և հողագործութիւնն ընդհանրապէս յետեւալ վիճակի մէջ մնալով, տեղութեան գանձուն ինչպէս նաև ժողովրդեան վնասն անսահման չափու հասած է:

Եւ թէպէտ՝ հարստահարեալ և ճնշեալ ժողովրդեան վիճակը բարեփոխու և անոնց հողերուն ու արտերուն նկատմամբ եղած բռնաբարութեանց վերջ դնելու մասին թէ Պատրիարքարանի և թէ զրկեալ ժողովրդեան մատուցած խնդրանաց վրայ Բ. Դուռն հրամանագրեր ուղղած է առ տեղական կառավարութիւնս, սակայն

տեղական իշխանութեանց պաշտօնեայք կարեւորութիւն տալով պէյերուն և ազաներուն անհիմն առարկութեանց, որք կը պնդեն թէ այն արտերն ու հողերն իրենց սեպհականութիւնքն եղած լինին, առանց մանրակրկիտ քննութեան մը տնայնապէս կը տեղեկադրեն Բ. Դուռն, որով գանգառներն ուր որ էին հոն կը մնան միշտ:

Հարկ չէ բացատրել որ երկրին ու հայրենեաց բարգաւաճման միջոցներէն մին ալ և թերեւ առաջինը՝ հողագործութիւնն ըլլալով, մինչդեռ սորա զարգացման ու յառաջդիմութեան մասին այնքան ջանք և փոյթ կը տանի կառավարութիւնը, ընդհակառակը՝ հողագործութեամբ պարտաւոր մեր ասիական հաւատարիմ ժողովրդեան մեծագոյն մասը յուսահատական վիճակի մէջ ինկած է վերոյիշեալ պատճառներով: Այսու ամենայնիւ հաստատապէս կը հաւատամք որ բարեխնամ կառավարութիւնն իւր գիւրութեան և շնորհաց ակնարկը պիտի դարձնէ անոնց վրայ:

Եւ որպէսզի Ստիոյ մէջ հողագործութիւնը զարգանայ և հողագործն անգործ ու հանգիստ վիճակ ունենայ, հարկ անհրաժեշտ է որ՝ անոր սեպհականութեան իրաւանց ոչ ոք միջամտէ, ինչպէս հարկ է՝ որ արտ չունեցող հողագործն ալ իր անձին սեպհական արտ ու հող ունենայ յատուկ: Բայց դաւառական պաշտօնեայք այս բանին բնաւ կարեւորութիւն չը տալով, ոչ աղքատ ժողովրդին աղաչանքն ու թախանձանքը դադարած է՝ և ոչ ալ այս մասին ձեռք առնուած միջոցներէն ակնկալեալ արդիւնքը գոյացած է:

Եւ որովհետեւ տեղութեան փառքը կը պահանջէ որ այս գեղծումը ջնջուի, ի բարուքումն հողագործ ժողովրդեան վիճակին, եթէ Բ. Դուռն խառն մասնաժողով մը կազմէ, և զայն ի մօտոյ տեղեկանալու և պարտ ու պատշաճն առաջարկելու պաշտօնով Ստիոյ զրկելու շնորհ ընէ, անուրանալի է որ աղքատ ժողովուրդը պէյերու և ազաներու գերութեան կապէն կազալի, անգործ ու խաղաղ կեանք կը վարէ, և հողագործութիւնը բաղձացեալ աստիճանին հասնելով արքունի գանձուն և ժողովրդեան մեծապէս

օգտակար կը դառնայ:

Հետեւեալը առ այս Զեր գիւրութիւնն ու շնորհը խնդրելով Միամբ և ին.

91 Բէճէպ 24 և 24 օգոստ. 1874 (կն.)

ՊԱՏՐԻԱՐԷ Կ. ՊՕԼՍՈՅ ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ (կն.)

Ա.Զ.ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ՔԱՂ. ԺՄԱՌՈՎ

Ա.Զ.ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԺՄԱՌՈՎ

ՎԱՆ

ԵՒ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ

Երեկ Աղդ. Ժողով գումարուեցաւ ի Ղալաթիա ընդ Նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և առեւտարութեամբ Վսեմ. Ստեփան բաշայի:

Առեւտար բացուելով դիւանական գործողութիւնները կատարուէին յետոյ՝ հարցում եւ երեւոյթանաց կողմէն վանայ խնդրոյն վրայ:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն յայտնեց թէ հետեւեալ հեռագիրն առնելուն պէս Մեծ եւ պարգոսին է ներկայացել. Նորին բարձրութիւնը կատարուած այս դէպքին վրայ այնքան բարկացած է եղեր՝ որ երդում է ըրել յանցաւորը ինչ աստիճանէ ալ ըլլայ՝ կախելու խնդրը արդարութեամբ ստուգուելէն վերջ և ըսել է թէ խառն յանձնաժողով մը պիտի կազմուի մէկ անձ Բ. Դուռնէն, մէկ անձ Սպարապետութեան Դուռնէն, 2 ալ Պատրիարքարանէն ընտրեալ և հրամայել է որ ուղուած երկու անդամը նշանակուի. Ս. Պատրիարք Հայրն առաջարկել է Գեր. Խրիմեան Սրբազան և մեծ Պոյաճեան Եփէնտի. Մեծ եւ պարգոսն ամենայն հաճութեամբ ընդունելով հրամայել է որ՝ ճամբայ ելնելու պատրաստութիւն տեսնեն աղդին կողմէն ընտրեալ անդամը, սակայն Պոյաճեան Եփէնտի ընտանեկան պատճառներ կը ցուցնէ եղեր վստ չերթալու, բայց վերջապէս պիտի յաջողի Ս. Պատրիարքը զայն համոզել. Ժողովն այս յայտարարութենէն գոհ եղաւ և անցաւ օրակարգին:

Ահաւասիկ հեռագրին բուն օրինակը, առեւտարութենէն ըստեալ:

Զարըլարն եանմասը, մալէրին եաղմա օլմասը սահիհ, եաղմաճըլար թօրճու, սիւլարի,

րէտիֆ, ճանտարմա սաքէրլէրի կէճիւղի ոպիլի իտիլէր. առկէրիտէն ապա մուալէնէթ օլմատըլնտուն պաշկա՝ եաղմաճըլար պունլար պուլունտուգլարը հասէլի իլէ՝ գաւթէն մի օլուպ օլմատըլը պիլէմէյօրուգլէվէլ վէ ախըր օլունան էմիլայի թէատտեթըն թահգիլի իլին միլլէթէյն միւֆէթթիլէրինին իզամլնա մէնութ. Միլլէսալըթ բաշա քըքը կիւնտէն պէրու հասթա. միլլէթ ումումէն նափաղա, սատաղա վէ վիճուտ. ճաքըճա գալթիէն մուհափաղաեա մի հթաճ պուլունտուգլարը՝ 92 քեանունի էվէլ 4 թէլէկրափլէրինէ ճէվապ տըր. ֆէրման:

Երեւմիա Եպիս. Պօղոս Վարդապետ և անդամք Գաւառային վարչութեան

7 քեանունի էվէլ 92

Ետոյ օրակարգին գալով շատ մը վիճաբանութենէ յետոյ ընդունուեցաւ միաձայն հաւանութեամբ հետեւեալ առաջարկութիւնը որ ըրաւ Փափաղեան Ստեփան Եփէնտի:

«Աղգային ժողովս վստահ ըլլալով թէ Օսմ. կայսերական կառավարութիւնը ինչ առանձնաշնորհումներ որ պիտի տայ ուրիշ աղգայ» նոյն պիտի շնորհէ նաև Հայ աղգին անոր արդի վիճակին բարուքմանը համար՝ և այս կերպով որ և է զրկանք տեղի պիտի չունենայ, որ բողոքոյ առիթ ընծայէ Հայ աղգին, այս մասին պէտք եղած միջնորդութիւնը յանձնարարելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ կանցնի իւր օրակարգին:

Սոյն վիճաբանութեանց միջոցին Աղաբեկեան Սարգիս Եփէնտի յայտարարեց թէ՝ վաղը (այսօր) քաղաքական սահմանադրութիւնը պիտի հրատարակուի և թէ հրաւիրագիրք զրկուած են:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Սոյնեալ օր հեռագիրը ծանոց թէ Ստեփան մէջ մեծ դուռ մարում մը եղաւ արեւելեան խնդրոյն վրայ, սակայն յուսած արդիւնքը յառաջ չեկաւ:

Այս անգամ նոյն նիստին նկարագրութիւնը կը կարգանք անգղիական լրագրաց մէջ:

Երկու նիստ տեղի ունեցել է նոյն օրը, առաջինը ժամ 12էն մինչև 3, երկրորդը ժամ 4էն մինչև 8:

Առաջնայն նախագահներ է զէսթմինիթըրի դուքսը, վերջնայն նախագահներ է ընդով Շաֆթսթայլը։ Մեծ հոգ ատրուներ է որ քովիթէին կողմէն տոմսակ չընդունող մարդիկ ներս չընդունուին։ Երբ Մ. Կըլաութըն ներս մտեր է՝ բոլոր բազմութիւնը մեծ յարգանքով ընդունել է զայն։ Հանդիսականաց մէջ հասարակ ժողովքը գէն զատ գտնուել է 104 էն աւելի երեսփոխաններ, եկեղեցականներ, գիտնականներ եւն. ոչոք անուանքը յիշատակուած է լրագրաց մէջ։ Բաց ատնցմէ շատ մը երեւելի մարդիկ նումաներ գրեթե են՝ ըլլալիք որոշմանց իրենց հաւանութիւնն յայտնելով, որք անկարողութեան պատճառաւ բացակայ գտնուել են։

Նախագահը ատենանք բաւաւորն կիմացնէ թէ սոյն նիստին նպատակն է յայտնել որ՝ առաջին պաշտօնէին վերջին յայտարարութեանը մասին համախոս չեն։ Սակայն կառավարութեան դէմ յարձակելու ալ նպատակ չունին. այլ պիտի հաստատեն թէ պատերազմելու հարկ չըկայ։

Լորտ Պիքմանֆիլտ՝ ըսեր է նախագահը՝ իր վերջին յայտարարութեան մէջ ըսաւ որ Տաճկաստանի ամբողջութիւնը պիտի պաշտպանենք. մեք այս խօսքը միմիայն Յճ ի դաշնադրութեամբ կրնանք մեկնել. այդ դաշնադրութեան մէջ խել մը բարեկարգական խօսատմանէն ետքը ըսուած է թէ Տաճկաստանի ներքին գործոց միջամտելու իրաւունք չունինք թէ հաւաքապէս է թէ մասնաւորապէս։

Ձեռք դիտեր թէ լորտ Սալիսպորի ինչ հրահանգ տրուած է, և անոր դէմ բառ մը անդամ չունինք ըսելու, զի դիտենք թէ նա շատ բարձր հանճար ունեցող մեկն է և Կ. Պօլսոյ մէջ Անդղիոյ կառավարութեան էն աղեկ ներկայացուցիչն է, սակայն սա պիտի կրնայ Կ. Պօլսոյ մէջ թիւրքիոյ ամբողջութիւնը պահպանել, որնոր ըստ իս անհեթեթ բան է։

Անոնք որ թիւրքիոյ վիճակը ի մօտոյ դիտեն, կըսեն թէ Գըքմի պատերազմը թիւրքիոյ 20 տարի ժամանակ տուաւ բարեկարգութեան գործադրութեանը Յճ ի դաշնադրութեամբ, որու կապուած էր իր պատուովը։

Տարիներ առաջ երեւելի

մէկն ըսաւ թէ՝ Տաճկական կառավարութեան ետքը միայն Հռովմայի օրապախան կտուաւ. բութիւնն էր Եւրոպայի մէջ անբարեկարգ. բարեբաղդ ենք որ Հռովմ իտալիոյ ձեռքն անցաւ և բարեկարգուիլ սկսաւ։

Կըսեն և իրաւամբ կըսեն թէ՝ Տաճկները խաղաղ քաղաքացիներ և առաջին կարգի զինուորական են։ Սակայն ես չեմ համազուած թէ Տաճկներն իրենց օրէնսդրութիւնները լաւ կերպով գործադրելու հանգամանք ունենան։

Շարունակի

ՆԵՐՔԻՆ

Յունաց պատերազմը լորտ Սալիսպորիին այցելութիւն մը տուաւ և բաւական տեսնուեցաւ։

Այսօր Ամերիկայի դեսպանը այցելութեան պիտի գայ Սամութիոյ երկսեռ վարժարանները։

Անցեալ օր սահմանադրութիւնը պիտի հրատարակուէր հանդիսապէս, սակայն սոյն օրը Օգոստ, կայսեր քրօջ մահը պատահելով՝ քանի մը օր ետ մնաց կըսէ Պատիւէթ։

Հինգշաբթի օրը Բ. Դուռը արաւքոյ կարգի մեծ ժողով մը գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ մեծ Եպարգոսին։

Մէհմէտ Բուշտի բաշայի Մեծ պարգուութեան կոչուած աւան՝ կայսերական կնիքը աղաւմամանդայ կնքամանով մը յանձնած էր իրեն Ապտիւլ Աղիզ կայսրը։ Բուշտի բաշա այս անգամ հրաժարելով կայսերական կնիքը ետ զրկած ատեն սոյն կնքամանն ալ մէկտեղ զըրկեր է, սակայն Օգոստ, կայսրը չէ ընդունել կնքամանը և ետ զրկեր է Բուշտի բաշային։

Բուսիոյ կայսրը այս անգամ իրեն ներկայացեալ պատգամաւորութեան մը սա պատասխանն է տուել։

«Պարոններ՝ կը յուսամ որ պատերազմ ընելէ պիտի սղատինք։»

Վիէնայէն ամիսոյ 14 թուականաւ հեռագիր մը հետեւեալ տեղեկութիւնը կուտայ քօնֆէրանին վրայ։

Չորեքշաբթի օրուան գումարման մէջ Գարատաղի նաւա-

հանդիստ մը տրուելու խնդիրը բացուեցաւ. բայց համաձայնութիւն չը գոյացաւ։

Բուսիա առաջարկեց որ Միւսթիմաններուն ձեռքէն զէնքըն առնուի. այս առաջարկութիւնը խիստ կերպով չէր, այլ Քրիստոնէից և Մահմեականաց մէջ հաւատարմութիւն գոյացնելու սկզբան վրայ էր։

Պուլկարիսթանի խնդրոյն վրայ՝ անհամաձայնութիւն կայ. Բուսիա կը պահանջէ որ՝ Պուլկարաց այժմ բնակած տեղերն Պուլկարիսթան համարուի. որով Եւրոպական Տաճկաստանի կէսը Պուլկարիսթան եղած կըլլայ։

Օգոստ, կայսեր դահակաւութիւնը շնորհաւորելու համար Հռովմայ Պապը Մօնսինեօր մը զրկած ըլլալով Կ. Պօլիս՝ սա անցեալ օր Գեր, Հասունի հետ մեկտեղ արտաքին գործոց նախարար Սաֆիէթ բաշային, և յետոյ ալ Մեծ Եպարգոսին և Շէյխ Խալիլաւ Էֆէնտիին ներկայացաւ։

Տիկին Սալիսպորի անցեալ օր կայսերական պալատը դնաց և կայսերական ընտանիքէն մեծ պատուով ընդունուեցաւ։

Բարձր Միտհաթ բաշայի մեծ Եպարգոս անուանիլը շատերը պատերազմը լաւու հաւանակաւ նուրիւն գտան. սակայն երբ կը տեսնենք թէ՝ Նորին բարձրութիւնը անմիջապէս գանձային բարեկարգութեան ձեռնարկեց պահ մը առջի հաւանականութիւնը կը ջրուի։

Մեծ Եպարգոս Միտհաթ բաշա մէկ քանի խափանեալ Տաճկական թերթերու ներողութիւն չորհրելով՝ հրաման տուաւ հրատարակութեան։

Յուսալի է որ մեր խափանեալ երեք թերթերն ալ քիչ օրէն հրաման կստանան հրատարակութեան։

Տէյլի Թէլէկրաֆ անուն Անգղիական թերթը օրը իրարու վրայ 200,000 թերթ կը ծախէ ելեր. Իւրաքանչիւր թիւը կը ծախուի 10 բարայի մինչդեռ այսքան հարուստ թերթեր բնաւ վուրի տուրք չեն տար և արդէն ալ աշխարհիս և ոչ մէկ կողմը լրագրաց վրայ առանկ տուրք մը կայ՝ առիւն Տաճկաստանի խեղճ խմբագրութիւնը իր շահածին եռապատիկը տուրք կը վճարէ։

Քօնֆէրանին իններորդ նիստը տեղի ունեցաւ ուրբաթ իրիկուն Բուսիոյ դեսպանատունը և երկու ժամ տևեց։

Հրաժարեալ Մեծ Եպարգոս Մէհմէտ Բուշտի բաշային 30 հազար զրջ ամսական կապուիլ հրամայուեցաւ։

Նոր հարս եղող Պէհիճէ Սուլթանը չը կրնար լաղատիլ հիւանդութեանէն չորեքշաբթի օրը մեռաւ։

Արդարութեան գործոց նախարար Ճէլալէթ բաշա Պետական խորհրդոյ նախարար անուանեցաւ։

Այսօր Բ. Դրան պարտեղը աթոռ մը պիտի դուրս վրան խել մը դրօշակներով զարդարեալ. Մեծ Եպարգոսն այս աթոռին վրայ ելլելով հանդիսապէս պիտի կարգայ սահմանադրութիւնը, յորմէ յետոյ սպարապետի դռնէն 101 թընթանօդ պիտի արձակուի, իրիկունն ալ լուսավառութիւն պիտի ըլլայ։

Խորհրդի միւլթսարըֆ Հասուն բաշա միւլթսարութեան ատիճան բարձրանալով վանայ վալի անուանեցաւ և այս կերպով վան և Մուշ միացեալ վալիութիւն եղան։

Սերաստիոյ վրայ անհաւատալի և ցաւալի լուրեր կը պըտըտին երեւոյնէն ի վեր, սակայն տակաւին ստուգութեան նշան մը չերևիր։

Ըսին թէ Սըվաճեան Յոյն վաճառականին ատանկ նամակ մը եկեր է, սակայն ստուգեցինք որ ատանկ նամակ մը եկած չէ անոնց։

Կարնոյ Հայերն սկսեր են կամաւոր դրուիլ և օրը մէկ ժամ կը թուրիւն կընեն եղեր։

Գ. Ա. Յ. Լ. Վ. Ա. Հ. Ա. Ն.

Հեղինակութիւն Տ. Մանավեանի

Հայ թատերական խումբն ի նպատակ հեղինակին այս գիշեր պիտի ներկայացնէ սոյն խաղն Կէտիկ բաշայի թատրոնին մէջ։

Աղգայնոց նուիրական պարտականութիւնն է իրենց ներկայութեամբ պատուել սոյն երեկոյթը և քաջալերել զհեղինակին, որ աղգային վարժարանաց մէջ երկար տարիներ խընամք տարած է Հայ մանկաւոյն։

Գին սովորական

ՏՕԲԹՕՐ ՄԱՐԲԵՐ

Վիեննա մէջ թէպէտ ինտէ օն պէշ սէնէ մուգատտէմ տիրումա արքայ վէ պիր չօգ էլլիւպա խաս թախանէլէրտէ բրօլա իթմիշ օլան տօքթօր Մարքեր՝ պու տէֆա Պէշլիքթաշտա բաշա մա հալլէսինտէ Բուժ քիլիսէսի գար շըսքնտա 4 նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ հէր կիւն սաաթ 3-5է բաղարտան մաատա ֆա գիր խաթալարա մէճճանէն պա գաճագ տըր :

Բաղար իրթէսի , չարչամպա վէ ճոււմա կիւնլէրի սաաթ 7-9ա գատար Թադսիմտէ Պաթիր վիդ էճգախանէսինտէ , վէ սալը վէ բէրչէմպէ վէ ճոււմա իրթէսի կիւնլէրի Գալթաթաա վօյվօտա սօգաղընտա Բօլօնէղ էճգախանէսինտէ սաաթ 7-9ա գատար պուլունուպ հէր նէվի խաթալարա պագաճագ տըր :

Պուստան մաատա վագթլալարտա պալէատէ դիքր օլունան խանէսինտէ պուլունուր :

Միւմայիլէ յհ տօքթօր , ճէրաշըդ վէ էպէլիք վէ րահիմ իւֆիւնէթի , գանլը վէ գուրու պասուր , սթմա , կէօլիւս , տէրի խաթալըղը , ֆրէնիլի վէ օնտան գալմա գուլագ , պուրուն կէօղ վէ րահիմ վէ էէլլէրի նէ գատար էսկի օլա բէհրիդսիղ աղ վագթլալարտա տէֆ իտէճէք , վէ պէլ սօուգլուդ էէնի վէ էսկի քէնտի ալթաթընտա օն տէֆատա տէֆ իտէճէլինի իլան էլլէր :

Գեկտ. 9

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՏԷՏԷՆԱՆ

ՄԱՐԻՕՆ ՏԸԼՕՐՄԻ

ԽՈՍՏՈՆ ՎԱՆԱՆ ԲԸ

կամ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆԲ

Հեղինակ

ԷՕԺԷՆ ՏԸ ՄԵՐԳՈՒՐ

Կը ծախտի Եէնի-ճամի Ձիլին կիրլէր ճատտէսի թիւ 8 , Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը գին 2 ֆրանք :

Ամբողջ գործը 2 հատորէ պիտի բաղկանայ :

ՏՕԲԹՕՐ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ

Վկայեալ բժիշկն որ մանաւոր հմտութիւն ունի կուրծքի և թոքային ախտերու , աշոցաւի , խոյրի (սքրաճա) և գաղիական ախտի , նաեւ կատարեալ վերաբոյժ ամեն ճիւղերու մէջ , Կը ծանուցանէ արգոյ հա

սարակութեան որ ամեն հինգ շաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 4էն մինչև 9 հիւանդներն ընդունելու պատրաստ պիտի ըլլայ Թօր-գարուի Էպէ փողոցը թիւ 2 տանը մէջ :

Խոյ երկուշաբթի օրերը ժամը 3էն մինչև 9 իրեն գիմնդ աղքատիկ հիւանդները ճրիապէս պիտի նայի , միւսոյն թաղին մէջ Էսկի սալը բաղար ճատտէսի թիւ 94 Պ. Նիքօլաքիի գեղարանը : Դեկտ. 22

ԲԱՐԻՉՆ ՅԱՄԵՆԻԿԱՅ

ԳՈՐԾ Է. ԼԱՊՈՒԼԷՑԻ

Այս եղական գործին երկրորդ և վերջին հատորն ալ իլմիրի Տէտէեան տպարանէն հասած ըլլալով , կը գտնուի Եէնի ճամի փողոց , Ձիլինկիրլէր ճատտէսի , թիւ 8 , Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը :

Գին 2 ֆրանք :

Պ. ՏԸ ԳԱՄՕՐ

Թարգմանեց Գ. Ձիլինկիրեան

Հրատարակիչ (Տէպէտ)

Կը ծախտի Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը ,

Գին 1 ֆրանք 50 սանդիմ :

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵՐԲ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Թարգմանեց

ՕՐԻՈՐԴ Փ. ԳԵՈՐԳԵԱՆ

Կը ծախտի Եէնի-ճամի փողոց Ձիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 8 , Ս. Ղ. և Եաղմաճեան գրատունը գին մէկ ֆրանք :

Թէ մայրաքաղաքիս մէջ և թէ գաւառները , վարժարաններու մէջ երաժշտութեան և կառավարչութեան պաշտօն վարելու յանձն առնող արժանաւոր և վկայեալ անձ մը կայ պատրաստ : Ուղղորդ կրնայ լրագրոյս գրատնեակէն տեղեկանալ :

Ի Լ Ա Ն

ՄԻՀՐԱՆ ԱՐԻԿԵԱՆ

Եաղմը խանքնտա իւթ գաթտա 2A նիւմէրօլու օտաոտ հաթթաա հէր կիւն էօլլէնտէն սօնա թալիպ օլանլարա լիտան լէտաֆէթ պէյանը Թիւրքի թալիմ վէ շակիրտանը հէր վէճհէ խօշնուտ իտէճէք տիր :

ՆՈՐ ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն լեզուէ գործածուած գրեանք կը գտնուի ու կը վաճառուին Ուղուն Չարչը Գիլիտ խանի կարգը թիւ 360 խանութը : Գնուածները ժամը 4 1/2 էն 6 և 8 1/2 էն 11 կըլլան :

ՏՕԲԹԷՕՈՒ ՃԷԼԱԼ

Մասնաւոր դարմանիչ Սրբ. սիպիսթ Գաղիական ախտի և նոյն կամ որ և է պատճառաւ ծագում առած ամբողջ ծընընդական գործարաններու վերաբերեալ հիւանդութեանց :

Ինչպէս ծանուցինք , Տօքթօն Ճէլալին թէ իւր աշակերտութեան ժամանակ և թէ վերկայեալ բժիշկ անուանուելէն վերջը մասնաւոր ուսումնը բրած ըլլալը թէ Գաղիական և թէ ուրիշ որ և է տեսակ ծննդական գործարաններու վերաբերեալ հիւանդութեանց ճիւղերուն մէջ , և որուն այս մասին ունեցած ճարտարութիւնը շատերուն ծանօթ ըլլալն գիտնալով , կը ծանուցանենք Արգոյ Հասարակութեան , որ ամեն կիրակի , երեքշաբթի , հինգշաբթի և շաբաթ օրերն ժամը 6էն մինչև 10ը հիւանդներ պիտի ընդունի իւր բքնակարանը որ է Բերայ Թարլապաշի ճատտէսի թիւ 117 և ամեն երկուշաբթի , չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն մինչև 9ը Պահճէգարու Համիալիյէ Թիւլլէին դէմի կարգը իրի գաբուլու Սինապեան վիլէն էֆինտիի գեղարանը թիւ 32 :

ԳԵՐԱԿԱՆ

130 պատկեր , 48 երեսէ բաղկացեալ ընտիր թղթով և կաղմեալ . կեդրոնատեղին է Չարգարեան գործարան Կ. Պօլիս Սուլթան Համամ թիւ 14 կը գտնուի նաեւ ամեն գրալաճառաց քով : Գին 40 փարայ : Դպրոցաց համար հարկերն 10 զեղլ :

Աղգ. Հիւանդանոցի ներքին բժիշկ Տօքթօր Գարբիէլ Էֆէնտի Նահապետեան , այսուհետեւ ամեն չորեքշաբթի օրերը ժամը 6էն 8 Սամաթիա իֆահօրը Թօգաթեան Պ. Գարբիէլի գեղարանը , և ուրբաթ օրերը ժամը 6էն 8 դարձեալ Սամաթիա Մ. Ճիլմաաքիին գեղարանը , նաեւ Հիւանդանոց իրեն գիմնդ աղ

քատ հիւանդաց ըստ առաջնոյն ճրի նայելու պատրաստ ըլլալը կը ծանուցանէ արգոյ հասարակութեան :

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒՄԾ

Փարիզի բժշկական ախադեմիային ծրագրին համեմատ

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԾ

Երկրորդական և վարժապետական դպրոցներու մէջ :

ՀԷԼԷՄԻ

ՆԵՔՏԱՐԱԺՈՐԺ

Բժիշկ և վարժապետ բնական գիտութեանց , անգամ այլևայլ գիտական ընկերութեանց , և ըն

Թ. Գ. Դանի

Ս. ԷՐՄԷԲՃԵԱՆ

192 միջակ ութածալ երեսններէ բաղկացեալ հասառօտ բաց ամիսի գիրք մ'է այս , որ տմեն կարգի և հասակի մարդոց ալ հասկանալի է իւր պարզութեամբ և յատկութեամբ բը կը վաճառի ամեն գրալաճառաց քով , գինն է մէկ քառորդ Մէճիտիյէ :

Դպրոցներու համար հարկերն տոմս զեղլ կըլլայ :

ՊԱՏԱԳՐԱՏՈՒՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ

Բիգա-փաշա խանքիւ 1

Վրտագրատուն ապարտած է ամեն տեսակ այցատոմս , հացէ և վաճառականական հաշուական խորագրեր խիստ յարդարուն ընտիր և փայլուն ձեւով շինելու գիւրադին եղանակաւ :

Վրտագրատուն կը խոստանայ իրենգիմոյ յաճախողները կարելի եղածին չափ գոհընել և արգէն վրտագրատան տնօրէնը ճանչցողները , բաւական է որ արուեստական ճաշակի տէր ըլլան կը վկայեն թէ ազնիւն ու գեղեցիկ կատարելագէս կըրնան գտնել :

Ուղղը աղաթ է անձամբ վրտագրատուն գիմել և ինքնին ստուգել ու համագրելու այս աւէնուն ճշմարտութեանը :

ԽՄԲԱԳՐ

ՏԷՐ ԵՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ Եւսուֆեան խան վերի յարկ թիւ 7